

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1484/2023
11.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Иване Рађеновић, председника већа, Владиславе Милићевић и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ... село ..., ГГ из ... и ДД из ..., чији је пуномоћник Владимир Милановић, адвокат из ..., против тужене Општа болница Ваљево, са седиштем у Ваљеву, ради исплате, одлучујући о ревизији тужилаца АА, ББ, ВВ и ГГ, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3942/22 од 30.11.2022. године, у седници одржаној 11.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3942/22 од 30.11.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ваљеву П1 344/21 од 18.01.2022. године, исправљена решењем П1 344/21 од 09.02.2022. године, ставовима првим, другим, трећим, четвртим и петим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца и тужена је обавезана да им на име топлог оброка и регреса – разлике укупне зараде, за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године исплати и то: тужиљи АА износ од 190.594,70 динара са законском затезном каматом од 21.12.2021. године до исплате, као и износ од 38.288,17 динара на име законске затезне камате обрачунате до 20.12.2021. године; тужиљи ББ износ од 183.234,20 динара са законском затезном каматом од 21.12.2021. године до исплате, као и износ од 38.510,94 динара на име законске затезне камате обрачунате до 20.12.2021. године; тужиоцу ВВ износ од 197.779,95 динара са законском затезном каматом од 21.12.2021. године до исплате, као и износ од 39.898,38 динара на име законске затезне камате обрачунате до 20.12.2021. године; тужиљи ГГ износ од 191.821,45 динара са законском затезном каматом од 21.12.2021. године до исплате, као и износ од 39.569,16 динара на име законске затезне камате обрачунате до 20.12.2021. године; тужиоцу ДД износ од 67.873,12 динара са законском затезном каматом од 21.12.2021. године до исплате, као и износ од 10.199,59 динара на име законске затезне камате обрачунате до 20.12.2021. године. Ставом шестим изреке, тужена је обавезана да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка од 374.818,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3942/22 од 30.11.2022. године, ставом првим, другим, трећим, четвртим и петим изреке, преиначена је првостепена пресуда, исправљена решењем од 09.02.2022. године у ставовима првом, другом, трећем, четвртим и петом изреке, тако што су одбијени тужбени захтеви тужилаца којим су тражили да се тужена обавезе да им на име топлог оброка и регреса – разлике укупне зараде за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године исплати и то: тужиљи АА износ од 190.594,70 динара са законском затезном каматом од 21.12.2021. године до исплате, као и износ од 38.288,17 динара на име законске затезне камате обрачунате до 20.12.2021. године; тужиљи ББ износ од 183.234,20 динара са законском затезном каматом од 21.12.2021. године до исплате, као и износ од 38.510,94 динара на име законске затезне камате обрачунате до 20.12.2021. године; тужиоцу ВВ износ од 197.779,95 динара са законском затезном каматом од 21.12.2021. године до исплате, као и износ од 39.898,38 динара на име законске затезне камате обрачунате до 20.12.2021. године; тужиљи ГГ износ од 191.821,45 динара са законском затезном каматом од 21.12.2021. године до исплате, као и износ од 39.569,16 динара на име законске затезне камате обрачунате до 20.12.2021. године и тужиоцу ДД износ од 67.873,12 динара са законском затезном каматом од 21.12.2021. године до исплате, као и износ од 10.199,59 динара на име законске затезне камате обрачунате до 20.12.2021. године. Ставом шестим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу шестом изреке првостепене пресуде, исправљена решењем од 09.02.2022. године, тако што је одбијен захтев тужилаца да се обавезе тужена обавезе да им накнади трошкове парничног поступка од 374.818,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом седмом изреке, обавезани су тужиоци да туженој накнаде трошкове поступка по жалби од 78.554,00 динара. Ставом осмим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци АА, ББ, ВВ и ГГ су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408, у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, док се на друге битне повреде одредаба парничног поступка ревизијом тужиље одређено не указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у утуженом периоду били у радном односу код тужене и то: тужиље АА на радном месту ... са коефицијентом за обрачун плате од 7,34, ББ и ВВ на радном месту ... са коефицијентом за обрачун плате од 6,83, тужиоци ГГ на радном месту ... са коефицијентом за обрачун плате од 7,34 и ДД радном месту ... са коефицијентом за обрачун плате од 8,98. У спорном периоду од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године, тужена је тужиоцима обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основицу, коју објављује Влада Републике Србије, множила коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19, који се примењује од 18.06.2001. године), а према ком закону се

додаци за регрес и исхрану у току рада за запослене код тужене нису посебно обрачунавали и исплаћивали, јер су садржани у коефицијенту радног места. Пошто је тако добијена висина основне плате, у спорном периоду, била нижа од износа минималне зараде, тужена је запосленима сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужиоцима у спорном периоду, исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужилаца није исказивана као посебна ставка накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да, на основу присуства на раду и најповољнијег критеријума у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, дневни износ топлог obroка је 250,00 динара бруто, а регрес износи 1/12 минималне зараде. Висина потраживања на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област (прва варијанта).

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По становишту првостепеног суда, у ситуацији када је тужена тужили исплаћивала минималну зараду следи да тужиоцима није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, па је тужена дужна да им те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, а према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужилије.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, налазећи да су у коефицијенту за обрачун плате садржане и накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, уз додатну аргументацију да Посебним колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, није предвиђено ово право запослених.

По оцени Врховног суда, одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2019) у одредби члана 91. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2), да основна плата припада запосленом кој ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17), у одредби члана 111. став 1. и 2. прописано је да запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду, а да се минимална зарада одређује на основу минималне цене рада утврђене у складу са овим законом, времена проведеног на раду и пореза и доприноса који се плаћају из зараде; чланом 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

У конкретном случају, тужиоци су запослени у здравственој установи, па се на утврђивање и обрачун плате, као и накнада и додатака по основу рада примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супротно наводима ревизије, примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2019) није предвиђено право запослених на

накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закон о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиље. Тај основ не постоји ни у општем акту. Стога је правилан закључак другостепеног суда да тужиоцима не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њихове плате, па чињеница да им је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада (као она основна плата која се исплаћује у тој висини и у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) по оцени Врховног суда без утицаја на другачију одлуку, јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Из изнетих разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Ивана Рађеновић, с.р.**

**За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић**